DESIGNMANUAL FOR BYRUM OG PARKER 2007

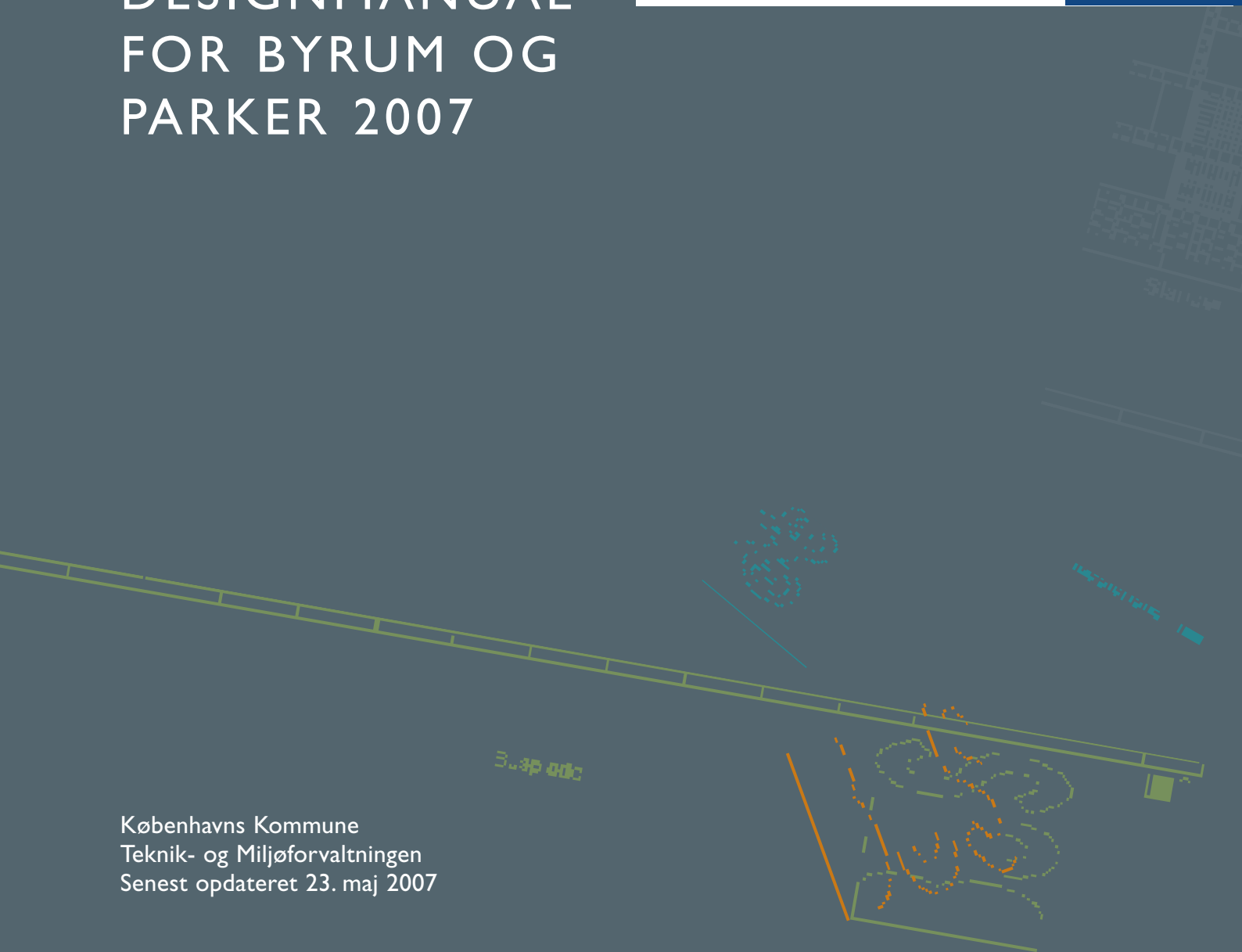

København Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Senest opdateret 23. maj 2007

Designmanual for byrum og parker 2007
© Københavns Kommune ved Teknik- og Miljøforvaltningen

Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Njalsgade 13
2300 København S
T: 33 66 33 66
www.tmf.kk.dk

Redaktion, tekst: Helle Bay
Projektgruppe: Annie Højriis Hansen, Ditte Poulsen, Henning Larsen, Helga Ejskjær, Lone Spliid, Merete Strøbech, Ole Suadicani, Vibeke Forsting
Styregruppe: Jens Ole Juul, Jon Pape, Niels Tørsløv, Rune Christiansen, Torben Gleesborg
Fotos: Helle Bay, Merete Strøbech
Grafisk tilrettelæggelse: Kvorning design & kommunikation

DESIGNMANUAL FOR BYRUM OG PARKER 2007

København Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen

INDHOLD

2 Indledning

4 Byens identitet

7 Byens gulv
8 Belægninger
14 Niveauforskelle
16 Busstoppestedet
20 Riste, dæksler og bøsninger

22 Byens inventar
23 Opholdsmøbler
27 Affald
3 Stoppestedsinventer
33 Pullerter
35 Cykelparkering
37 Toiletter, drikkeposte og andet udstyr

41 Byens lys og skilte
42 Belysning
46 Færdselstavler
48 Skiltning og plakatsøjler

INDLEDNING

FORMÅL

København udvikler sig med rivende hast. Der investeres i forbedringer af såvel eksisterende som helt nye byrum, veje og parker. Udviklingen skaber behov for at opsamle og formidle kommunens retningslinier for byrumsdesign.

Formålet med en samlet beskrivelse er at sikre en en høj anlægsstandard, der tilgodeser kommunens kvalitets- og driftkrav.

"Designmanual for byrum og parker" henvender sig til de mange professionelle aktører, der samarbejder om udvikling og bevaring af byens kvaliteter - primært til eksterne rådgivere og medarbejdere i kommunens forvaltninger, som arbejder med udformning og drift af byrum, veje og parker.

DESIGNPOLITK

Byens design er med til at skabe et image eller „brand" – den såkaldte „Københavneridentitet", der er en blanding af historisk arvegods, tradition og moderne skandinavisk design. Gamle og nye byrumselementer er tilsammen med til at skabe rammen om det gode byrum, hvor et frodigt byliv kan udfolde sig.

Mangfoldigheden i byens rum skal fremmes. Det betyder fortrinsvis, at byens rum skal indrettes, så de kan anvendes på nye måder og skabe nye rekreative, udfoldelsmuligheder for byens borgere.

Designmæssigt ønskes „Københavneridentiteten" fastholdt og forædlet i årene fremover som et overordnet hovedgreb for byen.

Sortimentet i designmanualen vil vedvarende blive udviklet og opdateret, så København fremstår som en moderne, international by. Erfaring og tradtion er vigtige parametre, så det undgås at byens rum indrettes med tarvelige og tilfældige produkter, som blot er valgt fordi de er anderledes.

Designprodukterne skal:

- have høj kvalitet i design, såvel æstetisk som funktionelt herunder have indtænkt drift og renhold.
- være slidstærke, robuste og kunne tåle slidtage fra mennesker, vind og vejr.
- have indtænkt bæredygtighed og være sikkerhedsmæssigt forsvarlige.
- have høj tilgængelighed især for handicappede.

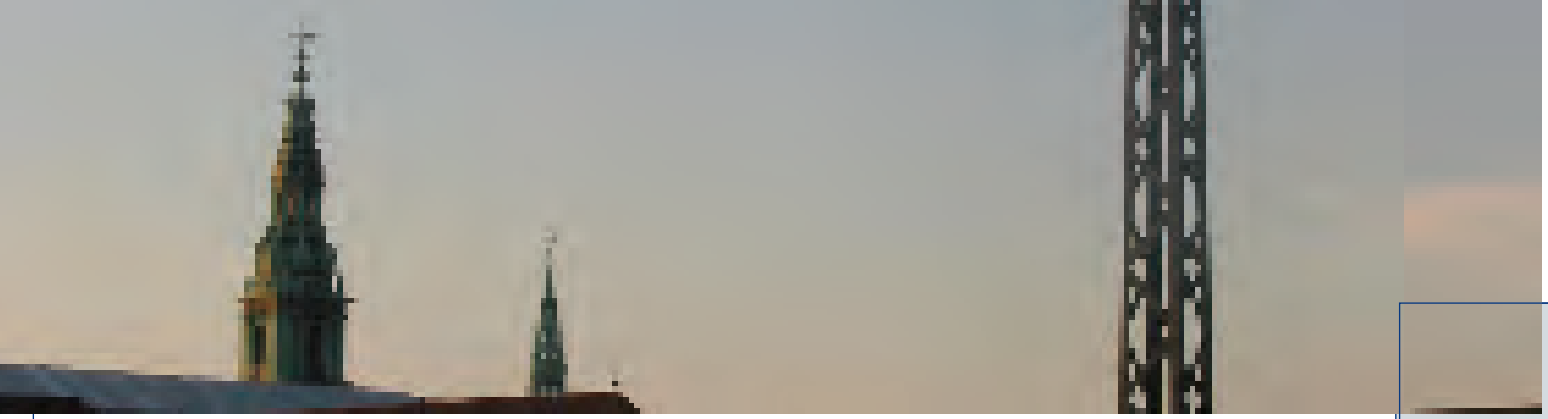

DESIGNMANUALENS OPBYGNING

Designmanualen beskriver byens aktuelle designlinie for byrummet, herunder den generelle designpraksis og de produkter, der i dag anvendes ved nyanlæg og nyanskaffelser. Manualen beskæftiger sig kun sporadisk med historiske elementer, hvor det er relevant.

Der sættes fokus på nogle af de vigtigste designområder : belægningerne vi færdes på – inventaret, der møblerer rummet – og belysningen og skiltningen, der leder os rundt i byen. Manualen beskriver også ting, vi ikke lægger så meget mærke til, eksempelvis dæksler og forsyningsinventar.

Under "Anvisninger" fastlægges overordnede mål og gives konkrete anvisninger på udforming af byrum, eksempelvis fortovsudforming. En særlig vægt er lagt på at vise, hvorledes produkterne anvendes - herunder deres indbyrdes relationer og opstilling i helhedsorienterede byrumsmiljøer.

Under "Produkter" anvises de produkter eller tilsvarende, som i dag anvendes i kommunen. Det kan eksempelvis være fliser, bænke, gadenavneskilte eller belysningsarmaturer. En række fælles begreber er helt centrale for udvælgelsen af byens designprodukter.

GYLDIGHED

Designmanualen er gældende ved drift og anlæg (også i forbindelse med konkurrencer) af alle offentlige byrum under Teknik- og Miljøforvaltningens myndighed, med mindre der er vedtaget særlige designmanualer - eksempelvis som i Ørestaden. I byudviklings- og kvarterløftområder kan der kun undtagelsesvist anvendes særlige byrumsdesign i større helhedsorienterede anlæg, hvis formål er at skabe en særlig lokal identitet. Afvigelser fra Designmanualen skal godkendes af Styregruppen for Designmanualen eller Center for Byrumsdesign.

På private fællesveje er Designmanualens bestemmelser vedrørende færdselsregulering og færdselsindskrænkning gældende. Ligeledes bestemmelserne for vejskilte, færdselstavler m.v. gældende i henhold til lov om offentlige veje, kapitel 12. Vejmyndigheden, som er Københavns Kommune, kan også bestemme at private veje skal holdes belyst, og at belysningen skal udføres ved vejmyndighedens foranstaltning, men for grundejernes regning. I øvrige forhold på private fællesveje henstilles det, at Designmanualen og andre relevante politikker for blandt andet tilgængelighed og grønne gaderum anvendes.

BYENS IDENTITET

GRUNDELEMENTER KØBENHAVNERIDENTITETEN

ANVISNINGER

'Københavneridentiteten' kendetegnes af en række gennemgående grundelementer, der bruges som en integreret del af byens design. Grundelementerne understøtter byens egenart og stemning og udsender et signal om, at man nu befinder sig på offentligt areal. Grundelementerne - identitetsfarver, logo og skrift - bruges så vidt muligt på inventar og udstyr. Beskrivelse af de grafiske elementer (logo og skrift) findes i Københavns Kommunes grafiske designmanual på www.design.kk.dk.

Byens identitetsfarver er grå, grøn og blå, der alle er forholdsvis neddæmpede. Farverne anvendes hver for sig på inventar og udstyr til at sammenkæde og definere steder og deres brug. Herved forenkles de bymæssige miljøer, og der skabes en genkendelighed, som gør det lettere at orientere sig i byen. Inventar kan også fremstå ubehandlet og galvaniseret. Dertil kommer en række specialfarver.

Byens logo - byvåbnet - er en moderne fortolkning af et våbenskjold, som byen København modtog i 1661 sammen med sine privilegier. Byvåbnet kan eksempelvis ses på informationsskilte og affaldskurve. Det fremtræder altid i én af identitetsfarverne eller hvidt. Det anvendes som print og i relief. Der kan i nogle sammenhænge være behov for en forenkling af byvåbnet. I så fald skal byvåbnet som minimum have tre tårne over tre bølgelinier. Forenklede udgaver skal godkendes af Teknik- og Miljøforvaltningen, Center for Bydesign.

Byvåbnet anvendes

- på udvalgt inventar og udstyr
- på større udvalgte brønddæksler eksempelvis kloakdæksler
- i en størrelse, der er afstemt med elementet, og så det kan ses, eksempelvis bannere
- på informationstavlen på bagsiden af buslæskærme

Byens skrift er Gill Sans. Det er en skrifttype med mange variationsmuligheder og høj læsbarhed.

1

2

3

4

5

6

PRODUKTER

1 Grå (Greysparkle A104458) i alle miljøer
Grå er byens generelle farve, der anvendes i alle miljøer - undtaget er parker og busterminalmiljøer. Grå anvendes især på udstyr, der skal fremstå anonymt. Farven anvendes på alt inventar, herunder affaldskurve, signalmaster, skiltestandere, parkstander i Fæstningsringen, Milewide-grillmøblement og rækværker/værn i bevaringsværdige miljøer. Undtaget er Københavnerbænken, gittermaster og håndlister på broer, der også kan være sorte. Hvor der er behov for at reparere inventar, kan grafital-farve anvendes.

2 Grøn (RAL 6009) i parker
Grøn anvendes i byens parker og naturområder - som udgangspunkt på alt inventar. Undtaget herfra er parkstander i Fæstningsringen og Milewide-grillmøblement, der fremstår i grå identitetsfarve, samt bænke og legeredskaber, der også kan fremtræde i træets naturlige farve.

3 Blå (RAL 5011) i terminalmiljøer
Blå anvendes ved stoppesteds- og terminalmiljøer, på reklamefinansieret udstyr, parkeringsbilletautomater og på gadenavneskilte.

4 Øvrig overfladebehandling til inventar
"Københavnersort" SGD29004 - Serie 18: Anvendes til Københavnerbænkens vanger.
Graffitsort (RAL 9011): Anvendes eksempelvis på håndlister eller rækværk.
Olivengrå (RAL 6006): Anvendes på gittermaster.
Naturlig farve på træ: Anvendes især på opholdsmøbler i naturmiljøer.
Olieret træ: Anvendes især på bænkevanger i bymæssige miljøer.
Galvaniseret: Anvendes især til lygtestandere, signalstandere og cykelstativer.

5 Relief af byvåben
Relieffet af byvåbnet kan være udstanset, ophøjet eller nedfældet. Udstanset relief anvendes eksempelvis på Københavnerkurv. Ophøjet relief anveeksempelvis på Københavnerbænk, Milewidebord og parkstander.

6 Print af byvåben
Print af byvåben anvendes ved stoppesteds- og terminalmiljøer og på reklamefinansieret udstyr.

BYENS GULV

BELÆGNINGER

ANVISNINGER

Belægninger befæster færdsels- , fodgænger- og opholds-arealer og skal tilgodese, at trafikken kan afvikles fornuftigt, trygt, sikkert og med god tilgængelighed for handicappede.

Belægninger anvendes sammen med niveauspring og kantaf-grænsninger til at adskille områder i eksempelvis kørebaner, cykelstier og fortove.

Belægninger opfylder også æstetiske, historiske og byarkitek-toniske behov. Større homogene belægningsflader kan samle byrum i pladsdannelser såvel visuelt som funktionelt – og er med til at definere stederne og give dem karakter.

Der anvendes belægninger i granit, beton, klinker og asfalt - samt mere porøse belægninger som grus.

Færdselsarealer for biler og cyklister anlægges som kørebaner og cykelarealer samt til parkering. Der lægges vægt på fremkommelighed, sikkerhed, tryghed, komfort, drift og funktionalitet. Det er afgørende, at overfladerne er jævne og skridsikre – og at friktionsstøj fra bilkørsel begrænses mest muligt.

Fodgænger- og opholdsarealer skal være jævne, faste og skridsikre, så fodgængere kan færdes trafiksikkert på for-tove og pladser langs byens veje. På pladser og gågader er det også ønsket at skabe smukke belægninger med et højt kvalitetsniveau. I parker og på legepladser er det hensigten at skabe frodighed. Her anvendes færrest muligt befæstede arealer og i stedet overflader i grus og græs.

Kørebaner og cykelstier befæstes med asfalt.

Kørebane, cykelsti og fortov er adskilt af kantsten.

Overkørsel i brosten med gangbaner i bordur.

Anvendelse og markeringer

- Belægninger skal vælges efter slid, belastning og stedets karakter - og skal kunne genanskaffes, så de kan retableres. Belægninger skal være skridsikre, faste og jævne.
- Belægninger skal (af sikkerhedsgrunde og for at undgå akvaplaning og opsprøjt) have tilstrækkeligt fald, så de kan afvandes.
- Belægninger anvendes til at adskille trafikarterne (bilister, cyklister, fodgængere), der som udgangspunkt skal være tydeligt adskilt. Som minimum skal adskillelsen mellem fodgængere og den kørende trafik være udført med kantstensopspring (7-12 cm mellem kørebane/cykelsti-fortov og 5-9 cm mellem cykelsti/fortov).
- Niveaufri adskillelse kan markeres med én række bro- eller chaussesten ved cykelruter og ved opholds og legeområder.
- Markeringer - eksempelvis taktil belægning - anvendes for at skabe velegnede krydsningsmuligheder af vejbaner for bevægelses- og synshandicappede.

Kørebaner

- Kørebaner befæstes med asfalt. I middelalderbyen og andre historiske miljøer kan anvendes brosten.
- Afmærkede busbaner bør være 3,25 m brede - og min. 3 m (incl. 30 cm kantlinie). Afmærkningen suppleres med bemaling af kørebanen med BUS.
- Belægningen på busholdepladsen har en særlig udformning (se designmanualen side 19).
- Hastighedsdæmpende vejbump skal udføres og markeres med skaktern efter "Vejreglerne".

Overkørsler

- Sidevejsoverkørsler og overkørsler til bygader udføres normalt i brosten med en 0,9 m bred gangbane af to rækker bordursten (2 bånd med savskårne, jetbrændte chausse- eller brosten imellem, der lægges med minimal fuge).
- Opbygning og bærelag projekteres ud fra den forventede trafikbelastning.

Parkering

- Parkering, der ikke er længdeparkering, etableres så arealets funktion og juridiske status er tydelig - enten med afstribning eller afvigende belægning.
- Båse afmærkes med stribe eller belægning, der skal fremstå lysere end den omgivende belægning. Kontrasten skal være højere end krævet i "Vejreglerne".
- Søm kan undtagelsesvist anvendes til afmærkning med afstand på max. 30-35 cm.

Cykelbane afmærket med hvid stribe.

Fodgængerfelt med taktile fliser.

Plantebed afgrænset med kantsten.

Cykelstier, -baner og -ruter

- Cykelstier langs kørebanearealer skal have befæstede arealer i asfalt. De skal have fald på min. 1/50 mod fortov. Der sættes kantsten mod såvel kørebane (faskantsten) som fortov (kløvet).
- Cykelstier i parker og naturområder skal (hvis de er fælles med fodgængerstier) udføres som separat bane og være befæstet i sort/grå OB-belægning.
- Cykelbaner forsynes med 30 cm hvid afstribning i termoplast. Cykelsymbol placeres i starten af banen og for hver ca. 30 m. I kryds, hvor cyklister er særligt udsatte, kan hele banen afmærkes med blå termoplast.
- Cykelruter udgør et sammenhængen de net, der kontinuerligt løber i sit eget spor på min. 2,5 m eller langs en kørebane. Ruterne har befæstede arealer i asfalt.

Side- og midterheller

- Smalle heller kan befæstes med asfalt, chaussesten og fortovsfliser - eller tilsås med græs afhængig af formål. Ved heller på mere end 2 m tilsås normalt med græs. Sideheller afgrænses med faskantsten. Midterheller afgrænses af rabatkantsten. Når gangbanen i midterheller er mere end 3 m bred, skal de have taktile fliser mod kørebanen.
- Plantebede afgrænses af kant-, chausse- eller brosten og skal have et niveauspring for at hindre indtrængning i bedet af salt fra glatførebekæmpelse.

Fodgængerovergange

- Et belyst fodgængerfelt skal være afstribet efter vejreglerne. Bredden er min. 3 m ved gadehjørner, 4 m på vejstrækninger. Overgangen kan være forsynet med trafikregulering.
- Støttepunkter for fodgængere kan anlægges som midterheller i fodgængerfelt eller på strækninger. Midterhellen kan være med eller uden gennembrud for gående afhængig af behovet for tryghed.
- Af hensyn til bevægelseshandicappede skal kantstensopspring være udlignet - enten med indvendige rampe med taktile fliser og med dykkede kantsten eller med udvendige asfaltramper - eller en kombination. Hældningen på ramper må maks. være 1:12.
- Kantstensopspring skal være på 2,5-3 cm (min. 2,5 cm for at synshandicappede og blindehunden kan mærke opspringet - og maks. 3 cm af hensyn til bevægelseshandicappede i kørestol eller med rollator). Ved signalregulerede kryds og på midterheller mere end 3 m brede skal krydsningsmuligheden markeres med taktile fliser. Fliserne skal lægges som firkantede eller rektangulære felter. Langs tilgængelighedsruter i Indre By skal der desuden opsættes lydsignaler.

Fortove

- Fortove skal udføres som „Københavnerfortov".
- Et „Københavnerfortov" er inddelt i tre zoner med selve gangbanen i midten. Arealet mod bebyggelse kaldes fortovsbagkant. Arealet mod kørebane eller cykelsti kaldes inventarzonen.

Københavnerfortov med ledeline af chaussesten mellem to rækker betonfliser.

Gangbane i bordur.

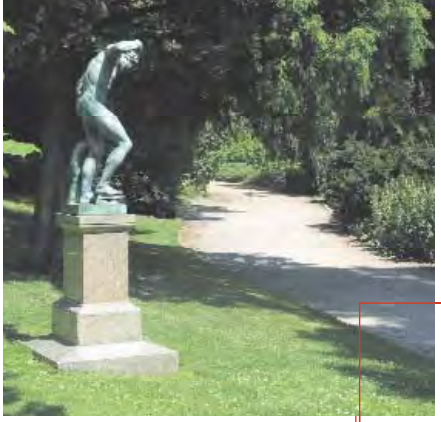

Grussti i park.

- "Københavnerfortovet" skal have en fri gangbane på min. 1,6 m (i alt 2,5 m med inventarzone og bagkant). Undtagelsesvist kan mindre accepteres, når pladsen er trang i Indre By - gangbanen skal dog minimum være 1 m.
- Gangbanen består typisk af to rækker "Københavnerfliser", der er adskilt i midten af en ledelinie af chaussesten. og med mininum én række chaussesten på hver side. "Københavnerfliser" lægges som hovedregel med den lange side (80 cm) i fortovets længderetning. Hvis pladsen er trang, kan fliserne som nødløsning lægges i én række med den korte side (62,5 cm) i fortovets længderetning. Hvis der er god plads, kan fortovet udføres med flere fliserækker.
- Fortovsbagkant og inventarzonen skal udføres i chaussesten eller fortovssten - alternativt grus eller asfalt.
- Inventarzonen skal være min. 30 cm bred excl. kansten mod cykelsti (f.eks. som 3 rækker chaussesten), og min. 50 cm mod kørebane. Jo bredere des bedre. Langs kantsten og fortovs flise anlægges chaussesten som løbe skifte - ellers på tværs af gå-retningen.
- Inventar skal være placeret uden for gangbanen i fortovsbagkant eller inventarzonen. Inventar markeres eventuelt med belægningsskift eller farveforskel i belægningen. Ved opsætning af inventar skal det sikres, at inventar ikke rager ind over gang- og kørebaner.

Gangarealer i øvrigt

- Pladser skal have befæstede gangbaner udført som en sammenhængende, jævn, fast og skridsikker belægning i granit, asfalt, beton, belægningsklinker eller grus.
- Anvendes bro- eller chaussesten, skal der suppleres med gangbaner i en jævn og plan belægning i bredde på 0,9 m. Gangbaner skal udføres som to rækker bordursten med savskårne, jetbrændte chaussesten eller brosten imellem.
- Der skal være en fri højde på min. 2,5 m over alle gangarealer. Op til faste genstande af begrænset udstrækning som skilte dog 2,2 m.
- Ledelinier kan på pladser og torve anlægges i chaussesten eller med taktile søm.
- På tilgængelighedsruter anlægges ledelinier med fliser med retningsgivende ribber i gangretningen. Retningskift markeres med opmærksomhedsfelter med fliser med ribber på tværs af gangbanen.

Parker og legepladser

- Primære fodgængerstier og adgangsveje i parker skal som udgangspunkt have fast, jævn og skridsikker belægning i grus, asfalt eller granit og være minimum 1,6 m brede.
- Afgrænsede opholdsarealer i parker og på legepladser har oftest en belægning af grus, asfalt eller gummi.
- Faldunderlag på selve legearealet udføres som faldgrus eller gummi efter gældende standard (DS/EN 1177 Stødabsorberende faldunderlag - Sikkerhedskrav og prøvningsmetoder). I naturområder kan benyttes barkflis.

1

2

3

4

5

6

PRODUKTER

1-2-3-4 Beton

Til fortove skal anvendes en særlig betonflise - "Københavnerflisen" (62,5x 80x7 cm). Flisen anvendes også på pladser, hvor den lægges i mønstre med bånd af chaussesten. Flisen har tilslag af små sten i overfladen, som gør den skridsikker. De små sten giver samtidig flisen en varm, gylden overflade, der både i våd og tør tilstand får den til at harmonere med grus- og granitbelægninger. Når flisen bruges på arealer, hvor der er lettere kørsel, anvendes flisen i en tykkelse på 10 cm. "Københavnerflisen" leveres af Københavns Kommune som bygherreleverance.

Til fortove anvendes en afvandingsrende i beton. Afvandingsrendens bredde er på en halv "Københavnerflise". Den lægges på tværs af fortovets længderetning. Afvandingsrenden har et fladt, afrundet design med henblik på god tilgængelighed. I historiske miljøer bevares gamle kinnekullerender i granit.

Gågadefliser (25x50x8 cm) har tilslag af Båstadgranit og vasket overflade.

In-situ støbt beton kan anvendes på promenader og pladser.

Taktile fliser med knopper anvendes ved fodgængerovergange og signalerer fare. Flisens mål er som Københavnerflise, og den har afvigende farve.

5-6 Granit

Granit er et smukt og slidstærkt naturmateriale, der har været brugt gennem generationer. Granit benyttes især som samlende belægninger på pladser og til at skabe afgrænsninger. Der anvendes nordisk granit af miljøhensyn (bæredygtig projektering), og der tilstræbes et nordisk farvespil i rødt, sort, gråt og brunt. Ved renovering af eksisterende belægninger skal brugte sten genanvendes eller lægges i kommunens depot til senere brug.

Chaussesten anvendes kløvet på de fleste arealer – undtagen i ganglinier, hvor de skal være savskårne og jetbrændte (eksempelvis mellem bordursten eller ved buslæskærme).

Brosten anvendes på pladser, overkørsler, parkeringsarealer og som kantsten.

Bordursten anvendes til gangzoner (8 cm høje) og til overkørsler (15 cm høje).

Faskantsten (stokhugget og med glat faskant) anvendes altid mod kørebane.

Kløvet kantsten anvendes mellem cykelsti og fortov.

Mosaiksten kan kun anvendes, hvor der er let færdsel eller som udfyldning lagt i mønstre.

1

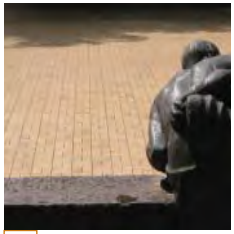

2

3

4

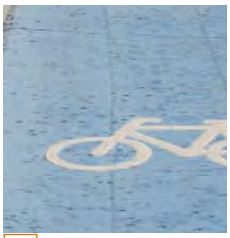

5

6

1-2-3 Belægningsklinker

Belægningsklinker er hårdtbrændte mursten, som kan have fine æstetiske kvaliteter. De anvendes kun undtagelsesvist - og kun på opholdsarealer i parker og på pladser uden bilkørsel. Ved valg af klinker skal det sikres, at de er skrid- og frostsikre og modstandsdygtige overfor algevækst (kan gøre dem glatte og farlige at gå på). De skal også kunne tåle stor belastning, da de ellers revner og skaber sætninger i underlaget. Endelig skal klinkerne kunne genanskaffes.

Asfalt

Asfalt anvendes på færdselsarealer (kørebaner og cykelstier) i henhold til positivliste fra Teknik- og Miljøforvaltningens Vejlaboratorium.

4 OB-belægning

OB-belægning anvendes blandt andet på fælles fodgænger- og cykelstier i parker, hvor belægningen skal være majsfarvet. Når stier er mere end 4 m brede, anlægges særskilt cykelbane i sort/grå OB-belægning.

5 Termoplast

På kørebanearealer anvendes blå termoplast til afstribning af cykelstier - samt hvid termoplast til cykelsymboler oven på afsfalt. På legepladser anvendes termoplast i forskellige farver.

6 Grus

Grus anvendes i parker, på stier og eksempelvis i fortovsbagkant. Gruset skal være hårdtstampet og komprimeret, da løs grusbelægning er svær at vedligeholde og ikke er handicapvenlig. På stier og pladser anvendes leret vejgrus, stenmel (knust granit) eller "slotsgrus" (blandingsgrus).

NIVEAUFORSKELLE

ANVISNINGER

Niveauforskelle overvindes ved hjælp af trapper og ramper, der skal etableres ved hældninger mellem 1:20-1:25. Når hældningen er mindre end 1:25 tales om terrænregulering. Se "DS 3028 Tilgængelighed for alle" og "Færdselsarealer for alle - Håndbog i tilgængelighed, 2003" (Vejdirektoratet - Vejregelrådet) samt "Normer og vejledning for anlægsarbejde" 2005.

Ramper må ikke være stejlere end 1:20.

Trappe med flade trin og håndliste i midte.

Trapper skal være gode at gå på og have håndliste.

Trapper og ramper

- Trapper og ramper skal være min. 1,5 m brede, være gode at gå på, og have skridsikre belægninger. Der skal være vandrette reposer på 1,5 m x 1,5 m ved start og slutning og ved hver 10 m. Der skal være et opmærksomhedsfelt i 0,9 m dybde. Feltet skal udføres i en belægning, der adskiller sig i farve og/eller overfladekarakter.
- Belægninger skal være skridsikre, faste og plane.
- Fritstående og fremspringende trapper og ramper skal være tydeligt markerede og bør helst undgås af hensyn til synshandicappede.
- Ramper må som udgangspunkt ikke være stejlere end 1:25 og skal altid suppleres med trapper (Som "DS 3028 Tilgængelighed for alle"). Ramper med hældning på mere end 1:25 skal forsynes med håndlister i begge sider.
- Forholdet mellem stigning og grund har betydning for trappens bekvemmelighed. Udendørs trappeanlæg skal have en trinhøjde på 10-15 cm og en grund på 30-35 cm. Trapper i forbindelse med broer kan have trinhøjde på 16-21 cm og en grund på 25-28 cm. To stigninger og én grund skal tilsammen være 61-63 cm.
- Trin skal være tydeligt markeret. Som minimum skal første og sidste trin markeres med afvigende farve (vandret på trinforkant med bånd på fem cm.)
- Barnevognsramper etableres ved alle fodgængertunneler.
- Cykelramper eller cykelskinner ved trapper etableres ved togstationer, men ikke i parker.

Håndlister

- Ved trapper med mere end tre trin og ved ramper stejlere end 1:25 skal der være håndlister i begge sider eller dobbelt håndliste i midten for betjening fra såvel højre som venstre side. Ved ramper kan den ene side dog være en mur.
- Håndlister skal være nemme at gribe om og holde fast i og skal anbringes i en højde på min. 0,8 m over ramper og trinforkanter og bør fortsætte et stykke forbi en trappes eller en rampes afslutning. De bør udføres i farver eller materialer, der adskiller sig, så de er lette at få øje på. De bør være rare og behagelige at røre ved og ikke lede kulde. Udføres håndlister i træ, skal dette være langtidsholdbart og oliebehandlet.

Værn og rækværk

- Trapper og ramper skal have betryggende værn. Lodrette åbninger må være max. 12 cm brede.
- Når rækværk og værn opsættes for at højne trafiksikkerheden (ved blandt andet institutioner og gadehjørner) og langs kanaler, udføres det i stål og skal fremstå i grå identitetsfarve eller galvaniseret. Mod kørebaneareal kan værn udføres som rørhegn.
- I parker udføres værn og fodhegn i langtidsholdbart træ.
- Ramper skal have hjulværn af hensyn til kørestolsbrugere, dog ikke hvor den ene side er mur. De skal være min. 15-20 cm høje.

BUSSTOPPESTEDET

ANVISNINGER

Et busstoppested består af et venteareal for passagerer og et holdeareal for bussen.

Ventearealet skal være befæstet og have god plads til stoppestedsinventar. Udformningen af ventearealet kan variere meget - fra ydmyge steder med kun én busstander til større terminalmiljøer. Hvis vejbredden tillader det, kan der etableres venteareal ved fremrykket busstoppested mellem den holdende bus og cykelstien.

Busholdepladsen er anlagt ved en stoppestedsstander. Udformningen af busholdepladsen skal i hvert tilfælde vurderes ud fra de lokale plads- og trafikforhold, herunder trafiktæthed og antal buslinier, som stoppestedet betjener. Bussen holder i et afmærket felt på kørebanearealet, i en lomme, ved en perron eller ved et fremrykket stoppested. Bussen holder på en forstærket belægning – en busplade. For busholdepladsens konkrete udformning se også „Bussen holder“, HUR, 2002.

Venteareal på perron i terminalmiljø

Busholdeplads i afmærket felt

Busholdeplads med i buslomme

Ventearealet

- Ventearealet, både uden- og indenfor læsskærmen, skal være befæstet med fortovsfliser, chausse- og bordursten. Belægningen anlægges helt op til læskærmens sider, så fundamentet er skjult. Eksisterende belægning skal føres ind under læskærmen.
- Der anvendes chaussesten til udfyldning op til inventar.
- Der anlægges opmærksomhedsfelt i gangbanen med ribber på tværs af gangretningen ved stander. Københavnerfliser, som ligger op til de taktile fliser, skal deles i halve.
- Ventearealer på såvel fortov som på fremrykket busstoppested skal være min. 2 m i bredden. Hvis der er læskærm på ventearealet, skal dette være min. 3,25 m bredt.

Busholdepladsen - afmærket felt

- Busholdepladsen kan udformes som afmærket busholdeplads - sædvanligvis med gul afmærkning på kantsten. På befærdede veje suppleres med hvid afstribning på kørebanearealet.
- Gul afmærkning udføres i hele stoppestedets længde, der kan variere alt efter, hvor mange busser stoppestedet dimensioneres til. Gul afmærkning for en enkelt bus skal udføres 7 m før og 25 m efter stoppestedsstander.

Busholdepladsen - buslomme

- Busholdepladsen kan udformes som buslomme, således at busserne ikke bremser eller blokerer den øvrige trafik. Lommerne anlægges i en rabat eller ved at forlægge cykelsti og/eller fortov.
- Ind- og udkørsler til buslommen skal være skrå.

Fremrykket busholdeplads og venteareal

Bussens holder ved perron - Brønshøj Torv

Bussen holder ved perron - Rådhuspladsen

Busholdepladsen - fremrykket

- Anvendes typisk langs befærdede veje, hvor der er tilstrækkelig plads.
- Venteareal anlægges sædvanligvis på fortovsarealet, men kan også anlægges på det fremrykkede areal.

Busholdepladsen - ved perron

- Anvendes typisk i større terminalmiljøer.

Der skal være lav niveauforskel ved ind- og udstigning.

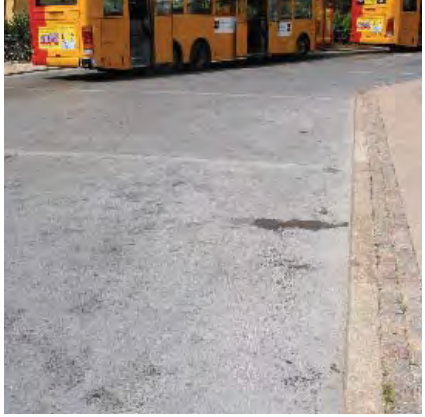

Busplade i beton.

Busplade i anden belægning.

Kantsten mellem busholdeplads og venteareal

- Der skal være en lav niveauforskel ved ind- og udstigning. Max. højde er 8 cm mellem terræn og bussens gulv.
- Bussens holdeplads og venteareal skal være adskilt af kantsten. Kantsten skal være faskantsten af hensyn til bussens dæk.
- Når der er cykelsti ud for venteareaet, skal der (af hensyn til bevægelseshandicappede og barnevogne) etableres asfaltramper eller indvendig rampe med dykkede kantsten mellem fortov og cykelsti ud for bussens midterdør - 6 m fra stander.

Busholdepladsen - busplade

- Buspladen skal være kraftig og modstandsdygtig, da den udsættes for stor slitage. Den udføres sædvanligvis som 4 cm semiflexibel belægning på bæredygtigt underlag - alternativt som 20 cm betonplade.
- Buspladens farve må ikke afvige væsentligt fra den omliggende kørebane. Stoppestedet kan afmærkes med hvid kantlinie på vejen.
- Buspladens længde skal flugte med standeren og være 15 m for hver bus, regnet bagud fra stoppestedsstanderen. Hvor standeren er placeret før bussens stoplinie, bør pladen forlænges til også at være mellem stander og stoplinie, så spoledetektor kan nedfræses i pladen.
- Buspladen er normalt 2,7 m bred og med 30 cm afstribning uden for pladen. Når stoppestedet ligger i en gennemgående busbane, bør buspladen være 2,9 m med 30 cm afstribning uden for pladen.

RISTE, DÆKSLER OG BØSNINGER

ANVISNINGER

Der findes mange forskelligartede riste, dæksler og bøsninger i byens gulve. Der stilles krav til placering, udformning og montage, men ikke til anvendelse af specifikke produkter.

Riste tillader vand at passere. Rendestensriste anvendes ved afvanding af vejbaner. Træhulsriste anvendes omkring træer. Konvektor- og udluftningsriste anvendes ved overdækning af lyskasser.

Dæksler anvendes ved dækning af brønde, udtag og holdere til el, vand, gas, fjernvarme, telefon og afløb m.v. Dæksler monteres som regel af el- og teleselskaber og andre ledningsejere.

Bøsninger anvendes til at forankre inventar i belægningen. Det kan være juletræer, flagstænger, stadetelte eller parasoller. De fleste bøsninger udføres som specialløsninger.

Dæksel med H.C. Andersen logo.

Træhulsrist med vandingshul og logo.

Dæksler skal ligge i niveau med belægningen.

Udforming

- Riste, dæksler og bøsninger skal være i støbejern på gangarealer og ISG-jern på kørebaner.
- Større brønddæksler og træhulsriste skal have indstøbt Københavns Kommunes byvåben som logo.
- På pladser med særlige kvaliteter kan dækslets overflade udføres i samme materiale som den omgivende belægning af hensyn til stedets æstetik. Belægningssten monteres i en stålramme.
- Bøsninger skal være forsynet med dæksel.

Anvendelse og placering

- I fortov placeres: Lyskasseriste, svanehalse, gøglerstik, dæksler til flagstænger, brønde og kabelkasser.
- I cykelstier placeres: Afvandingsriste.
- I kørebanen placeres: Afvandingsriste, dæksler til trykgas- varme- og kloakledninger.
- Dæksler i fortove bør placeres i inventarzonen eller fortovsbagkant uden for selve gangbanen. Dæksler bør ikke placeres i cykelstier.
- Bøsninger til flagstænger placeres i inventarzonen under hensyn til "Bekendtgørelse om Vejafmærkning". Bøsning til juletræ placeres på alle større bydelspladser.
- Træhulsriste kan anvendes omkring træer, når disse er placeret i faste belægninger. De kan være runde eller kvadratiske, og de findes i forskellige størrelser. Der anvendes en "Københavnerrist" med dæksel til vandingshul, hvor logo er indstøbt.

Montage i belægning

- Riste, dæksler og bøsninger skal ligge i niveau med belægningen.
- Rendestensristens aflange riller skal altid lægges på tværs af færdselsretningen, så cykeldæk ikke sætter sig fast.
- Når Københavnerfliser støder op til dæksler og riste, skal der anvendes chaussesten imellem.
- Deles Københavnerfliser, skal flisestykket være min. 1/3 af flisens længde.
- Snyde- og tørbrøndes afstand til vejbrønde må ikke overstige 10 m, og faldet på ledningen skal være min. 15 promille.

BYENS INVENTAR

OPHOLDSMØBLER

ANVISNINGER

Byens opholdsmøbler består hovedsageligt af bænke, der er genkendelige elementer i byens møblering og en del af "Københavneridentiteten". Mest kendt er den såkaldte Københavnerbænk, der stadig opstilles som den primære bænk. Bænke kan opstilles enkeltvis eller flere sammen, så der dannes nye rum – og således, at de som samlet gruppe får en selvstændig betydning.

Borde kan anvendes i kombination med bænke.

Som supplement til bænke kan der i nogle tilfælde opsættes plinte. Plinte anvendes hovedsagligt til kortvarige hvil i bymæssige parker, grønne anlæg og terminalmiljøer.

Møblementer til grillbrug opsættes i parker og naturområder.

Bænke skal placeres hensigtmæssigt.

Der skal være fast belægninger under bænke.

Plinte kan opsættes som supplement til bænke.

Placering af opholdsmøbler

- Opholdsmøbler skal altid placeres i sammenhæng med den øvrige møblering af byrummet. De skal placeres hensigtsmæssigt i forhold til udsigt, solskygge, læ, bygninger, beplantning og stedets helhed. Afstand til monumenter skal ud fra en helhedsvurdering.
- I nærheden af beplanting skal der tages højde for, at møblets fundament ikke generer beplantningens rodnet, og at omgivende træer ikke afgiver klæbrige stoffer på siddemøblets flade.
- Pladser og parker skal behandles som sammenhængende byrum, hvor samme type udstyr anvendes.
- Opholdsmøbler skal placeres med passende mellemrum i byrummet, eksempelvis 100 m, så gangafstanden ikke bliver for lang for gangbesværede.
- Der skal være et frit gangareal på min. 1,6 m foran bænken og et frit areal på min. 1,6 m på den ene side af bænken eller bænkerækken, hvor kørestolsbrugere kan placere sig.
- Ved bænke og/eller plinte kan der være placeret én eller flere affaldskurve. Affaldskurve skal placeres min. 0,5 m fra bænkevangerne. Tremmekurve opsættes i en afstand på min. 1,6 m.

Belægninger

- Der skal være fast belægning, eksempelvis i chaussesten, under bænken og i en afstand på min. 35 cm omkring denne, så der ikke ophober sig vandpytter og for at hindre højt græs.

Valg af design - generelt

- Som udganspunkt skal opsættes bænke.
- Plinte kan indgå som supplement, men må ikke være den eneste siddemulighed.
- Nydesignede bænke og plinte skal have en siddehøjde på 48 cm. Bænke skal have armlæn i begge sider for at disse kan anvendes af gangbesværede.

Valg af design - urbane rum

- I alle urbane byrum anvendes Københavnerbænken for at understøtte københavneridentiteten. Det gælder byrum som veje, strøggader, forbindelser, pladser og fodgængerpromenader, herunder den Indre Bys havne- og kanalstrækninger.
- I nye byudviklingsområder kan udover Københavnerbænken anvendes Orthobænken/-plinten.
- Ved legepladser i alle urbane rum anvendes også Københavnerbænken.

Valg af design - parker

- I parker i Indre By anvendes Københavnerbænken, Plankebænken/-plinten og Milewide Grill-møblement.
- I parker i brokvartererne anvendes Københavnerbænken, Plankebænken/-plinten og Milewide Grill-møblement.
- I parker i yderområder anvendes Århusbænken og Milewide Grill-møblement.
- I naturprægede parker og naturområder som Utterslev Mose, Damhusengen og Amager Strand anvendes Skovbænken – med og uden bord – eller Århusbænken. Ved nyanlæg kan også anvendes Orthobænken/-Plinten.

1

2

3

4

5

6

PRODUKTER

1-2 Københavnerbænk

Københavnerbænken er oprindelig fra 1888 og anvendes i nyt re-design. Den anvendes bredt på pladser, langs veje og i parker over hele byen som markant vartegn for københavneridentiteten. Der er udviklet et bænkesortiment, der omfatter en kort to-personers model, en dobbelt model og en hel- og halvcirkulær model uden armlæn til placering omkring træer. Bænkesortimentet fremstår med sorte vanger i støbejern - og med sæde og ryg i massivt træ, der er boltet fast på vangerne. Trædele fremstår i grøn identitetsfarve, støbejernsvanger i Københavnersort. Anvendes med Københavnerkurv.
Redesign: Stadsarkitektens Direktorat, 1974.

3 Århusbænk, NH 1000

Århusbænken anvendes kun i parker i yderområder - samt i naturprægede parker og naturområder. Anvendes med armlæn. Bænken er udført med varmgalvaniseret stålstel og trælameller i oliebehandlet mahogni/ask. Anvendes med Københavnerkurv og tremmekurv.
Design: Veksø-Taulov I/S, ca. 1970.

4 Orthobænk

Orthobænken anvendes i parker, men kun i yderområder ved større sammenhængende nyanlæg. Bænken anvendes også i nyanlagte byudviklingsområder. Anvendes med armlæn. Lameller i oliebehandlet træ er monteret på sædevanger i stål. Anvendes med Københavnerkurv.
Design: Møller & Grønborg.

5 Plankebænk

Plankebænken anvendes kun i parker i Indre By, brokvarterer og yderområder. Side- og rygplanker er monteret på to kurvede betonsokler. Fremstår normalt i træets i naturlig farve, men kan også fremstå i grøn identitetsfarve. Anvendes med Københavnerkurv.
Design: M.G. Bindesbøll.

6 Skovbænk

Skovbænken anvendes kun i naturprægede parker og naturområder. Bænken er udført i træ som en stolpekonstruktion med plankesæde og ryg. Bænken oliebehandles. Kan opsættes med skovbord. Anvendes sammen med tremmekurven og grillenhed, der opsættes i en afstand på min. 1,6 m.
Design: Stadsgartnerens Kontor, 1980

6 Skovbord

Langbord med træplanker til nedstøbning. Anvendes sammen med skovbænk i naturprægede parker og naturområder. Stel i træ. Anvendes med Tremmekurv.
Design: Stadsgartnerens Kontor, 1980

1

2

3

4

5

6

1 Bord-bænkesæt (A-model)
Bord-bænkesættet, også kaldet A-modellen, er et sammenhængende bænke- og bordmøblement, der anvendes bredt i byens parker, naturprægede parker og naturområder. Møblementet er udført i træ og fremstår i træets naturlige farve. Anvendes i flere forskellige design. Anvendes med Tremmekurv.

2 Plankeplint
Plankeplinte anvendes kun i parker i Indre By, brokvarterer og yderområder og kun som supplement til Plankebænken. Plinten består af to kurvede betonsokler samt to kraftige planker i kommunens grønne eller grå identitetsfarve. Sokler kan alternativt udføres i nordisk granit og/eller suppleres med et relief af Københavns byvåben.
Design: M.G. Bindesbøll.

3 Ortho Plint
Orthoplinten anvendes i parker, men kun i yderområder ved større sammenhængende nyanlæg. Plinten anvendes også i nyanlagte byudviklingsområder. Plinten anvendes kun som supplement til Orthobænk. Lameller i oliebehandlet træ er monteret på sædevanger i stål.
Design: Møller & Grønborg

4 Milewide
Milewide er et bord- og bænkemøblement, der opsættes i parker overalt i byens parker. I midten af bordpladen er placeret en støbejernsplade, hvor man kan placere en engangsgrill. Stellet er udført i støbejern, der fremstår i grå identitetsfarve. Det er beklædt med planker egetræ eller anden langtisholdbar træsort, der som udgangspunkt er oliebehandlet. Anvendes med Københavnerkurv.
Design: Knud Holscher.

5 Parkgrill
Parkgrillen opsættes i parker overalt i byens parker og naturområder. Den er udført i støbejern og er med rist og afrensningsbørste. Opsættes i en afstand på min. 1,6 m til andet inventar.
Design: Kommune Teknik København

6 Grillholder
Grillholderen er en beskyttelsesrist til opsætning af engangsgrill. Anvendes sammen med skovbord og bord-bænkesæt (A-model). Produceres i rustfrit stål.
Design: Rubæk & Co A/S

AFFALD OG GENBRUG

ANVISNINGER

Til renhold af gader og parker anvendes en række forskellige affalds- og genbrugsbeholdere.

Affaldskurve anvendes til indsamling af almindeligt gadeaffald. Som udgangspunkt anvendes „Københavnerkurven" som standard ved alle nyopstillinger og ved udskiftning af ældre affaldskurve.

Genbrugscontainere anvendes til indsamling af flasker, glas og papir samt drikkeemballage af plast og dåser.

Hundeposestativer og kanylebokse anvendes til indsamling af specialaffald.

Andre indsamlings- og opbevaringsenheder anvendes til genbrugstøj, vejsalt og grus.

Placering og anvendelse af affaldskurve

- Affaldskurve opsættes med regelmæssige mellemrum i byen, så det både er hensigtsmæssigt i forhold til ganglinier og ophold - og i forhold til tømning og trafik (påkørsler). Ved alle busholdepladser, bænkopstillinger og genbrugscontainere til glas opsættes en affaldskurv. I parker placeres kurve ved opholdsmøbler, ved krydsning af stier, ved ind- og udgange og efter behov.
- I parker og sammen med Københavnerbænken anvendes Københavnerkurven.
- Københavnerkurven placeres min. 1,6 m til andet inventar - dog ved bænk min. 0,5 til bænkevanger (og et frit areal på min. 1,6 på den ene side af bænken eller bænkerækken, hvor kørestolsbrugere kan placere sig). Som udgangspunkt placeres affaldskurve med 1 m til stoppestedsstandere og læskærm, så de udgør en del af stoppestedmiljøet. Omvendt skal afstanden være min. 1 m, så inventaret ikke beskadiges i tilfælde af brand i affaldskurven. Der skal være 4 m til AFA Decaux læskærm i reklamesiden og god afstand til cykelstativer, så kurven ikke afspærres af cykler.
- Affaldskurve skal altid fastgøres til fundament. Logo på Københavnerkurv skal vende mod fortov og gang stier.
- I naturområder anvendes tremmekurven sammen med skovbænken og andre møbler, når der er brug for en stor kurv. Tremmekurven opsættes med afstand på 1,6 m til andet inventar.
- Ved fast-food restauranter kan opsættes en pizzakurv. Pizza-kurve skal placeres under stor hensyntagen til omgivelserne.

Placering af genbrugscontainere til glas

- Genbrugscontainere til glas skal placeres i tilknytning til boligområder, hvor folk færdes naturligt. De skal placeres således, at beboerne får mindst mulige støjgener.
- De skal opstilles neutralt og diskret og ikke ved handelsknudepunkter og fodgængerstrøg.
- De må ikke opsættes i markante udsigts- eller akseforløb, i parker eller i forbindelse med opholdsarealer, herunder udeserveringsområder og legepladser. I umiddelbar synlig nærhed af fredede eller bevaringsværdige bygninger eller kunstværker skal de placeres med særlig varsomhed. Efter vurdering og tilladelse i hvert enkelt tilfælde kan genbrugscontainere også placeres ved ind- og udgange til parker, strande, boldbaner samt parkeringshuse m.v.
- Der skal være mulighed for at køre frem til containeren med kranbil, og der skal tages hensyn til kranens svingningsradier. Belægningen skal være befæstet og dimensioneret for tung trafik.
- Belægningen skal tydeligt anvise genplacering efter tømning.
- Omkring containeren skal arealet være befæstet for gående og med en fri passage foran indkaståbninger på min. 1,6 m af hensyn til handicappede.

BYENS INVENTAR 28

1

2

3

4

5

6

PRODUKTER

1-2-3 Københavnerkurv

Københavnerkurven er udført i rustfrit stål i to grundtyper med henholdsvis lukket og perforeret kappe. Byvåbnet er udstanset i kurvens kappe. Kurven med låg leveres med inderspand på 75 l. Kurven opsættes med askebæger i låg alle steder undtagen i parker. Kurven anvendes i identitetsfarverne grå, grøn og blå.
Design: Veksø-Taulov I/S, 2002

4-5-6 Tremmekurv - model Cecilie

Tremmekurven anvendes i parker og naturområder, hvor der forekommer affald i større mængder og i tilknytning til Skovbænken eller Århusbænken. Den er afdækket med trælameller i teak og fremstår olieret. Den suppleres med brandsikker indsats, hvis den opsættes i områder, hvor der anvendes engangsgrills eller er opsat grill-udstyr.
Design: VSM-Design

1

2

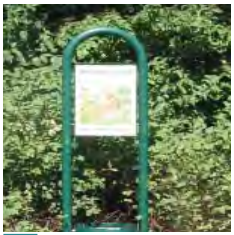

3

4

5

6

1 Pizzakurv

Pizzakurven er designet til at kunne rumme store mængder fast-food og har på tre sider et rektangulært indkastshul. Kurven opsættes ved fast-food restauranter alle steder undtagen parker og terminalmiljøer. Den er udført i rustfrit stål og anvendes i identitetsfarven grå. Inderkurven er på 240 l.
Design: Kommune Teknik København

2-3 Hundeposestativ

Hundeposestativet opsættes i parker (i nærheden af indgange), på pladser og ved hunde-fritløbsområder. Stativet består af en affaldskurv, en beholder med plastposer samt et skilt monteret på en galge. Stativet fremstår i grøn og grå.
Design: Stadsingeniørens Direktorat.

Kanylebeholder

Fremstår i gul farve og opstilles af Center for Miljø

4 Genbrugscontainer til glas, plast og dåser

Genbrugscontaineren er udført med rillet overflade (grafittiafvisende). Den opstilles fortrinsvis på mindre pladser og gadehjørner og erstatter eksisterende containere, når disse skal udskiftes.

5-6 Genbrugscontainer til papir

Genbrugscontaineren til papir opstilles undtagelsesvis i byrummet, hvor der ikke er mulighed for placering i bebyggelse (f.eks. Kartoffelrækkerne).

STOPPESTEDSINVENTAR

ANVISNINGER

Ved stopppestedet kan der være opstillet en læskærm, én eller flere standere og affaldskurve samt cykelstativer. Læskærme er kun opstillet, hvor forholdene tillader det rent trafikalt og æstetisk. Cykelstativer er kun opstillet ved terminaler og ved endestationer. Forhold vedrørende belægninger på ventearealet samt busholdepladsen er beskrevet under afsnittet "Belægninger".

Stoppestedsstanderen og en gul stribe på kantstenen markerer stoppestedet. Sammen sikrer stander og afstribning, at bussen holder samme sted af hensyn til en konfliktfri afvikling af ind- og udstigning, som især er vigtigt for bevægelses- og synshandicappede og passagerer med barnevogne.

Buslæskærme opsættes i to typer: En almindelig buslæskærm af typen Direct og en reklamefinansieret læskærm, der opsættes og vedligeholdes af AFA JCDecaux.

1

2

3

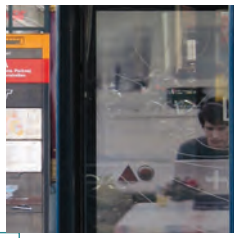
4

5

6

Generelt om stoppestedsinventar

- Stoppestedsinventar skal udformes i samspil med stoppestedsbelægninger, som beskrevet på side 17.
- Der skal altid opsættes en affaldskurv i stoppestedsmiljøet.
- Ved vandbusstoppesteder skal busstander og affaldskurv altid placeres på landsiden i umiddelbar nærhed af landgangsbroen og min. 0,5 m fra indersiden af bolværkets hammer.
- Stoppestedsinventar og inventar, der er en del af stoppestedsmiljøet (som affaldskurve og cykelstativer), fremstår altid i blå identitetsfarve.

Placering af læskærm

- Placering af læskærme vurderes æstetisk og trafikalt fra gang til gang.
- Når AFA JCDecaux skærm opsættes, skal der være 4 m fri plads (uden andet udstyr) ved reklamegavlen. Ved placering op ad facade skal der være 0,5 m af hensyn til renhold.

Placering af busstander

- Stoppestedsstanderen skal så vidt muligt placeres i fortovets inventarzone alternativt fortovsbagkant. Hvor der ikke er cykelsti, skal standeren placeres 0,5 m fra kantstenen af hensyn til bussens sidespejle.
- Ved placering af mere end én stander skal disse placeres i forlængelse af den første med en afstand på min. 2 m til første stander. Standere skal placeres i retning væk fra bussen.
- Standere skal være placeret vinkelret på kørselsretningen. Den første skal være placeret ud for bussens frontrude, når bussen holder ved stoppestedet.

PRODUKTER

1 Stoppestedsstander

Stoppestedsstanderen er dobbeltsidet, modulopdelt og fremstår i kommunens blå identitetsfarve. Ved A-busser skal der trækkes strøm i stander. Standeren opsættes af MOVIA.
Design: Knud Holscher, 1985.

2-3-4-5-6 AFA JCDecaux skærm

Den reklamefinansierede læskærm er konstrueret i galvaniseret stål med sider af hærdet glas. Læskærmen er udstyret med loftslys, dobbeltsidet informationstavle, dobbeltsidige, baggrundsbelyste reklamer (på den ene gavl eller på langsiden) samt eventuelt to-personers bænk. Skærmen findes også i en smallere model - med og uden reklamer eller helt uden gavle.
Design: Knud Holscher.

Directskærmen

Directskærmen er i samme designserie som AFA JCDecaux-skærmen, men er uden reklamer og mindre i længden (1,2 m x 2,62 m) og eventuelt to-personers bænk. Siderne består af hærdet glas.
Design: Knud Holscher.

PULLERTER

ANVISNINGER

En pullert er en fællesbetegnelse for forskellige lodretstående elementer, som benyttes til afspærring eller markering af områder, hvor der under normale forhold ikke ønskes adgang for biler. Pullerter anvendes endvidere til beskyttelse af træer. En pullert kaldes også borne, stele eller stolpe.

Pullerter kan med fordel anvendes i fartdæmpede områder, eksempelvis på pladser, i gågader, i opholds-legeområder, ved parkeringspladser og ved indkørsler med særlig adgang. En pullert kan også anvendes som retningsgivende element og eksempelvis understrege en vejs kurve.

Pullerter er enten fastmonterede eller demonterbare.

1

2

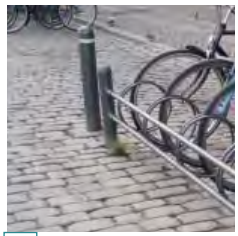
3

4

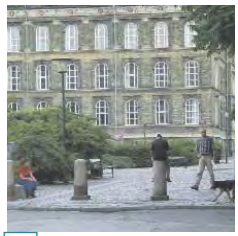
5

6

Krav til pullerter

- Pullerter skal vælges under hensyn til den visuelle helhed i byrummet, stedets belægninger og øvrige inventar.
- De skal være robuste, da der vil være risiko for påkørsel. En slank pullert er rimelig diskret i bybilledet, men påkøres nemt og er svær at se for synshandicappede.
- De kan være demonterbare og benyttes, hvor der midlertidig ønskes adgang. De kan forsynes med lås efter Københavns Brandvæsens anvisninger.
- Når pullerter placeres som afspærring af vej, skal den indbyrdes afstand være max. 1,6 m for at forhindre biler i at passere. Samtidig skal der et eller flere steder være min. 1,6 m, så en fejema skine kan passere.

PRODUKTER

1-2-3 Pullert SP 11-12-13

Pullerten er udført i varmgalvaniseret stål, og kan være grå eller grøn.
Pullerten skal være forsynet med markante refleksbånd, hvor der er risiko for påkørsel. Kan leveres med let udskiftelig toplås, der knækker ved tryk på ca. 350 kg. Anvendes med og uden kærv for refleksbånd.
Design: Ginman Harboe Borup Landskabsarkitekter A/S

4-5 Granitpullert

Kan anvendes i historiske miljøer og er ikke demonterbar. Produkt vælges efter stedet.

5 Pullert SP 8-9-10

Pullerten er udført i træ og anvendes i parker og til beskyttelse af træer. Refleksbrikker kan undersænkes i træet . Den leveres også med stålring. Pullerten kan være grå eller grøn.
Design: GBL Gruppen for by- og landskabsplanlægning aps

Pullert i træ

Pullerten er firkantet og anvendes i azorbé-træ i naturlig farve. Anvendes kun i naturområder og er ikke demonterbar. Har indfræsede refleksbånd. Kan opsættes stationær (højde 1000/1400 mm) og flytbar. (højde 600/800 mm).

CYKELPARKERING

ANVISNINGER

Cykelstativer opstilles i offentlige gaderum til kortidsparkering. Ud over almindelige cykelstativer er der særlige stativer til bycykler.

Placering af cykelstativer

- Cykelstativer opsættes tæt ved butikker, stationer og andre trafikknudepunkter. Stativet skal være vendt bort fra vej eller cykelsti.
- Cykelstativer kan placeres på fortove i inventarzonen, langs mur eller på kørebanen.
- Når cykelstativer placeres på kørebanen, skal arealet afstribes med 10 cm hvid ramme. Cykelstativer skal være forsynet med reflekser. Som beskyttelse mod biltrafik opstilles desuden et antal pullerter med reflekser.
- Når cykelstativer placeres langs mur, kan stativet være monteret på selve muren eller placeret i belægningen, eksempelvis som 90 eller 45 graderes parkering.
- Når der efter ansøgning fra boligforeninger eller erhvervsdrivende gives tilladelse til opsætning af cykelstativer (mod at de påtager sig driften), skal stativer opsættes efter Designmanualens krav og retningslinier.
- Bycykelstativer skal opsættes med en MUPI/reklametavle, hvor den ene side er rullende, og den anden side er fast. MUPI'er må ikke opsættes i fredede parker og områder.

1

2

3

4

5

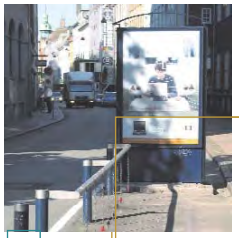
6

PRODUKTER

1-2-3-4 Cykelstativ, NO-serien

Cykelstativet NO-serien leveres i moduler à 2,5 m: Enkeltsidigt med fem pladser og dobbeltsidigt med 10 pladser. Stativer opsættes i kæder på max. fire sammenhængende moduler - i alt 10 m. Der skal være 1,6 m til andet inventar. Stativet monteres på en pullert fortrinsvis i højden 0,6 ellers 0,8 m. Pullerten nedstøbes. Stativet anvendes fortrinsvis i varmgalvaniseret stål af hensyn til vedligeholdelse. I Indre By og andre historiske områder kan det af arkitektoniske hensyn anvendes i en af indentitetsfarverne. I NO-serien indgår også et specialproduceret, cirkulært cykelstativ, der i størrelse kan tilpasses stedet.
Design: Stadsarkitektens kontor, Hjørring / Ginman, Harboe og Borup, 1988-89

5-6 Bycykelstativ

Bycykelstativet er udviklet specielt til bycyklen. Stativet er modulopbygget med 5 pladser i hvert modul. Der opstilles sædvanligvis 1-2 moduler, som er fastboltet til nedstøbt betonfundament. Cykelstativets pullerter er blå identitetsfarve og bøjle er i rustfrit stål.
Design: Leif Hagerup, 1995

TOILETTER, DRIKKEPOSTER OG ANDET UDSTYR

ANVISNINGER

I det offentlige rum er opstillet forskelligt offentligt og privatejet udstyr, eksempelvis toiletter, vandposter, brandhaner, telefonbokse, parkeringsbilletautomater, postkasser og elskabe.

Offentlige toiletter

Der findes over 100 offentlige toiletter/pissoirer af meget forskelligt udseende og standard. Der opereres med 5 typer:

- bemandede gadetoiletter i bygningsanlæg
- ubemandede gadetoiletter i bygninger
- parktoiletter i bygninger
- pissoirer - det klassiske københavnerpissoir i støbejern
- reklamefinansierede toiletter opstillet af AFA JCDecaux, der er ansvarlig for drift, renholdelse og vedligehold

Drikkefontæner og vandposter opstilles, hvor folk motionerer eller tager ophold, blandt andet ved pladser, i parker, langs Søerne og på legepladser.

Kabelskabe opsættes af elselskaber og anvendes i forbindelse med belysning, trafikregulering og toiletenheder m.m. De findes i mange størrelser efter hvilken funktion de, udfylder.

Toiletbygninger skal placeres hensigtsmæssigt

Toiletter placeres på byens pladser og i parker

"Spørgsmålstegnet" anvendes i Indre By

Generelt

- Udstyr skal altid placeres mest hensigtsmæssigt i forhold til funktion og stedets omgivelser - og så vidt muligt i inventarzonen, alternativt fortovsbagkant. Udstyr må ikke placeres i fortovets gangbane, der oftest er defineret af 2-3 rækker fortovsfliser.
- Der skal etableres fast belægning omkring udstyret, og der skal være 1,6 m til andet inventar.

Toiletter

- Toiletenheder placeres, så de er synlige uden at være dominerende. Indgangsdøren placeers så vidt muligt modsat vejareael og mod plads. Der etableres fire rækker chaussesten omkring toilettet. Der skal være god tilgængelighed og reserveres en H-parkeringsplads i umiddelbar nærhed.
- Ved toiletindgange anlægges plant repos med niveaufri adgang til toilet og pissoir. Repos til handicaptoilet (1,6 x 2,4 m) og til pissior (0,8 x 1,2 m) anlægges i beton- eller granitfliser (40x40 cm).
- Ved renovering af toiletter skal toiletterne indrettes handicapvenligt og opfylde DS 3028 "Tilgængelighed for alle". Inventar skal kunne modstå hærværk, og der anvendes kummer i rustfrit stål.
- Ubemandede gadetoiletter bør opføres som ny toiletenhed eller som pissoir.

Andet udstyr

- Parkeringsbilletautomater placeres i forbindelse med P-pladser i inventarzonen, fortovs bagkant eller på øer mellem P-båse. Automater skal placeres med betjeningspanel mod fortov. Der skal altid placeres fast belægning omkring automaten - og være 1,6 m til andet udstyr.
- Brandhaner placeres i inventarzonen og fortovs bagkant.
- Telefonbokse placeres centralt på pladser og gadehjørner. På fortove placeres de i inventarzonen. I Indre By og på metropladser anvendes Spørgsmålstegnet. I øvrige områder Utzonboksen.
- Postkasser skal helst placeres på facader centralt ved pladser og gadehjørner. På fortove placeres de i inventarzonen.
- Kabelskabe skal placeres så neutralt som muligt langs husmure i fortovsbagkant. Kan det ikke lade sig gøre, placeres de i inventarzonen. De skal fremstå i identitetsfarven grå.

1

2

3

4

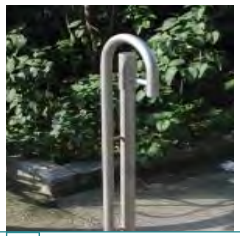
5

6

PRODUKTER

1-2 Københavnertoilettet
Københavnertoilettet er udformet med referencer til byens arkitektur og er beklædt med vandrette falsede, stålplader, der understreger bygningens ovale form. Et vandret lysbånd forsyner toiletterne med dagslys og oplyser huset indefra om natten, så taget fremstår svævende. Bygningen indeholder et almindeligt betalingstoilet med handicapadgang og et pissoir.
Design: Danfo/ White Arkitekter i samarbejde med Københavns Kommune, 2007.

3-4 Drikkefontæne
Drikkefontænen er produceret i massivt, vejrbestandigt, rustfrit stål og afsluttes med en skål. Vandet tappes direkte fra hovedhanen, hvorved den i modsætning til andre typer er frostsikker hele året.
Design: Frostline.

5 Vandpost
Vandposten, hvorfra der kan tappes vand, opstilles i parker og i byrum - enten alene eller sammen med drikkefontænen.
Design: Frostline.

6 Parkeringbillet-automat
Parkeringsbilletautomaten opsættes i alle betalingsparkeringszoner. Placeres som udgangspunkt i inventarzone, fortovsbagkant eller på fortovsø.
Design: Siemens.

1

2

3

4

5

6

PRODUKTER SOM OPSÆTTES AF ANDRE

7 Telefonboks "Spørgsmålstegnet"
Spørgsmålstegnet opsættes primært i de historiske byområder i Indre By og på Christianshavn. Opsættes af TDC i samarbejde med Teknik- og Miljøforvaltningen.

3 Telefonboks "Utzonboksen"
Utzonboksen opsættes i samarbejde med Teknik- og Miljøforvaltningen.

4 Postkasser
Postkasser opsættes af Post Danmark

5 Telefon- og kabelskabe m.v.
Kabelskabe er udført som smalle skabe. De placeres så vidt muligt langs husmure i fortovsbagkant. Indre By udskiftes så vidt muligt til kabelkasser i nyere design. Opsættes af de respektive ledningsejere i samarbejde med Teknik- og Miljøforvaltningen.

6 Brandhaner
Placeres af Københavns Brandvæsen
Opsættes i inventarzonen og fortovs bagkant.

BYENS LYS OG SKILTE

BELYSNING

ANVISNINGER

Belysning har først og fremmest et funktionelt og kriminalpræventivt sigte.

Primær belysning sikrer et godt lysniveau på veje og i byrum, og at vi kan orientere os og færdes trygt. Den primære belysning skaber også rumlig afklarethed, visuelle oplevelser og understreger byens identitet. I parker er det afgørende, at man kan opleve en form for mørke, der medvirker til at tydeliggøre de belyste områder og give en nuanceret oplevelse af byrummet. Der anvendes en række forskellige armaturer til at skabe den primære belysning. I Indre By og andre ældre bymiljøer findes endvidere en del historiske gas /el-lygter.

Sekundær belysning har et æstetisk sigte og har betydning for den kvalitative oplevelse af byens rum. Der kan være behov for specialbelysning i særligt følsomme områder eller hvor specialeffekt ønskes. Specialeffekter kan opnås ved pullertbelysning, ved placering af armaturer i terræn eller som spotbelysning på offentlige pladser og veje.

Armaturer monteres i wirer, på lygtemaster eller på facader

Belysning af byens monumenter skaber dramatik.

Arkitektonisk lysætning skaber fortællinger.

Metropolstemning.

Valg af armatur

- Armaturernes udformning har betydning for oplevelsen af byrummene i såvel dagslys som i de mørke timer.
- Valget af mast, armatur og dets placering samt lyskilde og det ønskede lysniveau har betydning for den indbyrdes afstand mellem armaturerne.
- Ved valg af specialarmaturer skal samspillet med stedet, bæredygtighed og drift i særlig grad overvejes – udover de funktionelle og sikkerhedsmæssige forhold.
- Ved specialbelysning skal blændinger undgås.

Trafikerede veje

- På veje skal belysningen tydeliggøre trafikanter og trafikforanstaltninger og understrege vejens forløb.
- Armaturer kan placeres med en indbyrdes afstand af 25-35 m.
- På regional- og bydelsgader skal anvendes Københavner-armatur, der har spejloptik og er ophængt i wirer eller placeret på gittermaster 6-9 m over vejen.

Veje med lav hastighedsgrænse, gågader og pladser

- På veje uden væsentlig trafik og pladser bør der være en nuanceret belysning, der sikrer tryghed og ikke blænder omgivelserne.
- Armaturer skal placeres med en indbyrdes afstand af 22-30 m afhængigt af den valgte lyskilde.
- Der anvendes Helios og Metropol. Andre armaturer kan dog anvendes – placeret på 3-5 m høje standere.

Parker

- I parkerne er der i visse tilfælde belysning ved cykelstier, særligt benyttede gangstier, skolevej mv.
- Hovedparten af stierne er dog uden lys. I nyere parkfredninger kan belysning kun godkendes med fredningsnævnets godkendelse.
- Armaturer skal placeres med en indbyrdes afstand af 22-30 m afhængigt af den valgte lyskilde.
- Der anvendes Parklampen, Metropol, Bystedlygten.

1

2

3

4

5

6

PRODUKTER

1-2 Københavnerarmatur HDS/SDS
Københavnerarmatur fra 1975 findes i to størrelser på 38 cm og 46 cm. Armaturet anvendes bredt i hele byen, dog primært som vejbelysning. Det kan monteres direkte på master eller ophænges i wirer fastgjort mellem to gittermaster eller i husfacader henover vejbanen. På primære veje er mastehøjden 7-9 m. På sekundære veje kan mastehøjden komme ned på 3,5 m. Det har spejloptik og kan tilpasses alle typer lyskilder.
Design: Stadsarkitektens Direktorat.,1975.

3-4 Kuffertarmatur
Kuffertarmaturet anvendes som vejbelysning primært i yderområder, private fællesveje og villakvarterer. Det opsættes på master.
Design: Stadsarkitektens Direktorat.

5-6 Helios
Helios-lygten anvendes i Indre By, på pladser, veje med lav hastighed, ved terminalmiljøer og private fællesveje. Armaturet er placeret på lygtemast. Armaturet anvendes med lyskilden QL halogen kviksølv, men kan tilpasses næsten alle typer lyskilder. Stander har grå indentitsfarve.
Design: Stadsarkitektens Direktorat, 1991-92.

1

2

3

4

5

6

1-2 Metropol
Metropol-lampen fra 1996 anvendes på pladser, veje med lav hastighed og private fællesveje. Armaturet er placeret på lygtemast. Armaturet anvendes oftest med kompakt lysstofrør. Stander har grå identitetsfarve.
Design: Stadsarkitektens Direktorat.

3-4 Parklampen GV 70
Parklampen anvendes som supplement, hvor den i forvejen er opstillet i parker. Den kan tilpasses næsten alle typer lyskilder. Armaturet er fastgjort på en lygtemast på 4 meter.
Design: Stadsarkitektens Direktorat, ca. 1970.

5 Bystedlygten
Bystedlygten er en pullertlampe, der anvendes på pladser og i parker. Armatur og stander fremstår i cortenstål. Lampen findes i en standardudgave og en mindre udgave.
Design: Peter Bysted.

6 Gittermaster
Gittermaster anvendes til montage af wirer og ledninger. Der anvendes en kvadratisk og en rektangulær udgave, der begge er koniske. Oftest anvendes den kvadratiske mast, der er 0,55 m x 0,55 m i bunden og kan optage sidetræk. Der anvendes et specielt beslag, der er fastgjort i en isolatorstand til bæring af forsyningsledninger og wirer. Masten er monteret på et nedstøbt betonfundament. Master fremstår overfladebehandlet i olivengrå specialfarve.

Lygtemaster/belysningsmaster
Lygtemaster anvendes til montage af armaturer. Der anvendes en 4 m rørmast, der er bred forneden og smallere foroven samt en 5 m mast, der er rund og konisk. Lygtemaster anvendes i identitetsfarverne grå og grøn (i parker) samt galvaniseret.

Vægbeslag
Når armaturer monteres på facader, anvendes bestemte vægbeslag. Det er især gaslygter og Metropol-armaturer, der vægmonteres.

BYENS LYS OG SKILTE 45

FÆRDSELSTAVLER

ANVISNINGER

Færdselstavler anviser regler for trafikken. Tavlerne er udformet efter europæiske standarder og opsættes efter "Vejreglerne". Tavlerne produceres i aluminium eller stål. Tavlerne kan være monteret sidehængt eller centreret på en Københavnerstander, ophængt i wire eller monteret i galger. Ved regional- og bydelsveje monteres tavlerne på gittermaster.

Under færdselstavlerne kan der opsættes færdsels-undertavler, som rummer supplerende information. Antallet af færdselstavler skal holdes så lavt som muligt. Sættes der flere færdselstavler op samme sted, skal de tænkes sammen, både i budskab og udformning. Der må højst hænge to undertavler under én tavle, og de skal så vidt muligt reduceres til én tavle. For at begrænse antallet af færdselstavler, anvendes særlige zonetavler, eksempelvis til markering af gågade-områder.

1

2

3

4

5

6

Placering og montage

- På fortovsarealer skal færdselstavler placeres i inventar-zonen og være sidehængte med skiltet væk fra kørebanen. De kan undtagelsesvis placeres i fortovets bagkant, hvis afstand fra husfacade til skiltestander er mindre end 1,6 m.
- Færdselstavler skal så vidt muligt placeres i skellet mellem to ejendomme, alternativt mellem to vinduer. Stander skal være placeret min. 30 cm fra cykelsti og min. 60 cm fra ledelinie.
- Når færdelsestavler placeres i midterhelle, kan de være monteret på centreret stander.
- Når færdelstavler monteres wireophængt, skal de være centreret over den vognbane, de vedrører.
- Færdselstavler, som skal placeres lavt, kan monteres i galger.
- Opsætningshøjden på master, stander og i galger er bestemt af reglerne i Bekendtgørelse om Vejafmærkning.
- Opsættes en tavle på bagsiden af en anden tavle, som ikke har samme form, skal den ene tavle være indskrevet i den anden, således at den ene tavle skjuler den anden.

Overflader

- Skilte er som udgangspunkt reflekterende og ikke belyste, dog er E17 tavler ved fodgængerfelter som de eneste altid oplyste indefra.
- Master, standere og galger kan være galvaniserede eller fremstå i grå identitetsfarve (altid grå i Indre By).

PRODUKTER

1-2-3-4-5 Københavnerstander

Der benyttes en særlig Københavnerstander til ophængning af færdselstavler. Standeren er enkel i udformning og nem at vedligeholde. Til både sidehængte og centrerede tavler findes standeren til henholdsvis cirkelformede og firkantede tavler. Københavnerstanderen leveres som bygherreleverance.
Design: Stadsarkitektens Direktorat.

6 Galge

Galger findes i forskellige størrelser og former alt efter, hvilket skilt der skal opsættes, og om der skal opsættes undertavler.
Design: Stadsarkitektens Direktorat,

BYENS LYS OG SKILTE 47

SKILTNING OG PLAKATSØJLER

ANVISNINGER

Der anvendes forskellige former for skiltning i overensstemmelse med skiltets funktion og placering i byen.

Gammel stander til ordensreglement, 1870.

Skiltekunst.

Pictogrammer fremmer tilgængeligheden.

Skilte - generelt

- Et skilt skal have et klart og væsentligt budskab og skal placeres logisk og hensigtsmæssigt i forhold til omgivelserne og publikum i henhold til vejreglerne.
- På skilte anvendes tekst og symboler. Tekst har den begrænsning, at modtageren skal kunne læse og forstå det sprog, som teksten er skrevet på. Symboler henvender sig derimod til en bredere målgruppe, hvor også børn, mennesker med forståelseshandicap og turister har mulighed for at forstå budskabet.

Gadenavneskilt

- Gader skiltes med et specielt gadenavneskilt, der monteres på standere og facader. På bygninger kan anvendes særlige skilte, der passer til den enkelte bygning.
- Når skiltet monteres på stander ved et hjørne eller kryds, skal gadenavneneskiltene flugte med den gade, de henviser til.
- Når gadenavneskilte monteres omkring hjørner på facader, skal skiltene flugte i øverste linie med hinanden.

Parkstander

- Stander til ordensreglement opsættes i parker og giver informationer om ordensreglementet, selve parken og aktiviteter i denne. Stander skal som minimum opsættes ved alle hovedindgange til byparker.
- I Fæstningsringens parker skal opsættes en særlig stander.

Monumentskiltning

- Monumenter skiltes enten på selve monumentet, på egen sokkel, i asfalt eller på en skiltebøjle ved siden af. Skiltene placeres, så de forholder sig til monumentet og underordner sig disse.
- Der informeres om titel, kunstner, årstal for kunstner og årstal for værkets tilblivelse.

Informationsskilte, reklamer og plakatsøjler

- Informationsskilte og plakatsøjler opsættes på enkelte, udvalgte steder, hvor der er mange forbipasserende f.eks. ved centrale pladser, kryds, ankomstzoner og større parkeringspladser. Skiltene og søjlerne skal indpasses i bymiljøet.
- Københavns Kommune har udgivet pjecen „Facader og skilte“, der indeholder retningslinier og anbefalinger for opsætning af skilte på bygninger. For byens strøggader er udarbejdet lokalplaner, der umiddelbart giver mulighed for at håndhæve disse retningslinier.

2

2

3

4

5

6

PRODUKTER

1-2 Gadenavneskilt

Gadenavneskiltet har hvid skrift i fonten „Stadsskriften". Skiltet findes i to højder med plads til én eller to linier tekst. Hvis skiltet rummer to linier tekst, centreres den nederste linies tekst i forhold til den øverste. Når skiltet monteres på stander, fastgøres dette på en skinne, der skydes ind i standeren og låses med en rød split. Selve standeren monteres på en bæreplade, som er nedgravet i befæstelsen. I denne plade justeres den vinkel, skiltene skal have i forhold til vejenes retninger. Både stander og skilt er i ekstruderet aluminium og fremstår i blå identitetsfarve. Når skilte monteres på en murflade, anvendes en monteringsramme, der fastgøres på murfladen.
Design: Stadsarkitektens Direktorat, 1985-86.

3 Parkstander til ordensreglement

Gammel og ny parkstander rummer regulativer om opførsel i parken. Standeren er udarbejdet i støbejern. Regulativet er skrevet på en lamineret planche, der klæbes på standeren. Planchen opdateres både med hensyn til indhold og udseende. Stander fremstår i grøn identitetsfarve.
Design: Københavns Kommune, redigeret af Vej & Park, 2006

4 Fæstningsringens parkstander

Standeren er fra 2003 og er udviklet til Fæstningsringens parker, hvor den er med til at binde hele Fæstningsringen sammen til et område. Standeren kan også anvendes i andre parker. Den opstilles ved indgangen og er svejset i støbejern og stålplader. Skiltet er en sefolie, som sættes direkte på pladerne, der monteres på rammen med skjulte samlinger. Skiltet rummer et oversigtskort, information om og ordensreglement for parken. Standeren fastgøres til nedgravet betonfundament. Samlinger skal skjules af belægning. Stander fremstår i grå/grafital identitetsfarve.
Design: Erik Brandt Dam.

5 Byinformationsskilt

Informationsskilt til byens borgere og besøgende, herunder bykort med relevante oplysninger om seværdigheder, institutioner m.v. Byinformationsskiltet opsættes i byrummet på udvalgte steder.

6 Monumentskiltning

Ved monumenter anvendes et bronzeskilt, der er let affaset. Skiltet er overfladebearbejdet ved slibning og brunering. Skilteteksten står i relief, og bogstavernes overflade er blankslebet. Skiltet kan monteres på en granitsokkel, der udføres i både 30 grader og i plan. Skiltet kan også monteres på en skiltebøjle, der er forarbejdet i aluminium og overfladebehandlet med grafitallak, og som kan bære skiltene i to vinkler, 30 og 45 grader afhængig af læseafstanden. Ved monumenter anvendes typografien StoneSans.
Design: Damsgaard & Lange, 1996

1

2

3

4

1-2 Plakatsøjler fra AFA JCDecaux
Københavns Kommune har indgået en aftale med AFA JCDecaux om at opsætte og vedligeholde udstyr mod, at firmaet råder over reklameplads i det offentlige rum. Der benyttes en serie på tre plakatstandere: Informationssøjlen Mupi, en søjle til fri plakatering for byens borgere og en bysøjle med toilet. Udstyret fremstår i blå identitetsfarve.
Design: Knud Holscher

Natur-informationstavler
Der anvendes forskellige modeller til opsætning af plakater med naturinformation eksempelvis om fugle, planter, fisk og svampe. Skilte kan være opstillet ved indgangen, ved stier eller ved de steder, som skiltet relaterer sig til, eksempelvis en sø.

4 Sikkerhedsskilt
Sikkerhedsskiltet anvendes fortrinsvis i parker og naturområder. Skiltet er sæsonbetinget og indeholder eksempelvis information om færdsel på isen. Skiltet er monteret på grøn rørstander.

4 Skov og Naturstyrelsens skilteserie
I yderparkerne og i naturområder anvendes Skov- og Naturstyrelsens skilteserie, der består af en piktogramstander, et højskilt og et vejviserskilt. Skiltene er placeret på enkelt- eller dobbeltstandere i lærk i grøn identitetsfarve.
- Højskiltet (dobbeltstander) anvendes ved større indgange og rummer informationstavle med kort. Informationsfladen er lavet i klar polycarbonat og vandfast finer.
- Piktogramstander (enkeltstander) anvendes i naturprægede områder og opsættes ved alle indgange og arealer, hvor der er brug for at markere forbud, anvisninger, ruter eller service. Der må maksimalt være 4 piktogramskilte på standeren, hvoraf den øverste altid skal være et byvåben eller et logo for den lokale park. Piktogrammerne følger Dansk Standard.
- Vejviserskilte (dobbeltstander) bruges til at angive vejnavne og til vejvisning. De opsættes ved kryds og ind- og udgange. Et vejviserskilt rummer vejnavn samt en pil. Der må ikke sættes piktogrammer på vejviserskilte.

DESIGNMANUAL FOR BYRUM OG PARKER

© Københavns Kommune

Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Njalsgade 13 - 15
2300 København S
T: 33 66 35 00
www.tmf.kk.dk